

การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลท่าม่วง
อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

Community Participative Waste Management of
Thamuang Sub-district, Selaphum District, Roi Et Province

จิราพร บาร์ศรี* กฤติญา สุขเพิ่ม** ผ่องพรรณ มุริกันนท์***

Jirapon Barisri, Kritiya Sukperm, Phongpun Muriganon

Received: July 3, 2020 Revised: August 26, 2020 Accepted: August 26, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด และ 2) เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 370 คน สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ปานกลาง 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการขนส่งขยะมูลฝอย ด้านการรวบรวมขยะมูลฝอย ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย และด้านการกำจัดหรือการทำลายขยะมูลฝอย และ 2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ

* สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Program in Public Administration, Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

** สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Program in Law, Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

*** เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด Atsamat Subdistrict Municipality At Samat District Roi Et Province

รายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

คำสำคัญ (Keywords) : การจัดการขยะมูลฝอย; การมีส่วนร่วม

Abstract

The objective of the research were 1) to study waste management of community in Thamuang Sub-district, Selaphum District, Roi Et Province and 2) to study community participative waste management level of Thamuang Sub-district, Selaphum District, Roi Et Province. The quantitative research method was being used. The sample was 370 people living in Thamuang Sub-district, Selaphum District, RoiEt Province. The instrument was questionnaire. The statistics used in the research were percentage, mean and standard deviation. The research found that 1) the overall of waste management of Thamuang Sub-district, Selaphum District, RoiEt Province was at high level. There were 3 aspects at high level, the highest was waste delivering then the waste gathering and waste separating aspects respectively. The waste eliminating aspect was at moderate level. 2) the overall community participative waste management level of Thamuang Sub-district, Selaphum District, Roi Et Province was at high level. All 4 aspects were at high level, participation in receiving benefit, participation in evaluating, participation in planning and participation in operating aspects respectively.

Keywords: Waste management; Community participation,

บทนำ(Introduction)

ปัจจุบันคนไทยกว่า 60 ล้านคนสามารถสร้างขยะได้มากถึง 14 ล้านตันต่อปีแต่ความสามารถในการจัดเก็บขยะกลับมีไม่ถึงร้อยละ 70 ของขยะที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกิดปริมาณมูลฝอยตกค้างตามสถานที่ต่างๆ หรือมีการนำไปกำจัดโดยวิธีกองบนพื้นซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อากาศเสียเกิดจากการเผามูลฝอยกลางแจ้งทำให้เกิดควันและสารมลพิษทางอากาศ น้ำเสียเกิดจากการทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลองทำให้เกิดมลพิษทางน้ำและน้ำเสียที่เกิดจากการกองมูลฝอยที่ตกค้างบนพื้นเมื่อฝนตกจะเกิดน้ำเสียซึ่งไหลลงสู่

แม่น้ำทำให้เกิดมลภาวะหรือมลพิษทางน้ำแหล่งพาหนะนำโรคจากมูลฝอยตกค้างบนพื้นจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หนูและแมลงวัน ซึ่งเป็นพาหนะ นำโรคติดต่อทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนเหตุรำคาญและความไม่น่าดูจากการเก็บขยะมูลฝอยไม่หมดทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวน เป็นต้น (ดวงใจ ปินตามูล. 2555: 1)

ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั่วประเทศ 7,777 แห่ง ประมาณ 27.06 ล้านตัน หรือ 74,130 ตันต่อวัน มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคนเพิ่มขึ้นจาก 1.13 เป็น 1.14 กิโลกรัม ต่อคนต่อวัน โดยมีสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ในกรุงเทพมหานคร 4.21 ล้านตัน (ร้อยละ 16) ในเทศบาล และเมืองพัทยา 11.16 ล้านตัน (ร้อยละ 41) และใน องค์การบริหารส่วนตำบล 11.69 ล้านตัน (ร้อยละ 43) สำหรับจังหวัดที่มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นต่อวัน สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี นครราชสีมา สมุทรปราการ และขอนแก่น นอกจากนี้มีขยะเก่าตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ทั่วประเทศที่ยังดำเนินการจัดการไม่ถูกต้องอีกประมาณ 9.96 ล้านตัน และปริมาณขยะมูลฝอยใน พ.ศ. 2560 เกิดขึ้นประมาณ 27 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.15 ซึ่งมีปัจจัยหลักที่ส่งผลต่ออัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชน ในปัจจุบัน คือ จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การขยายตัวของเมือง และสภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ไปเป็นชุมชนเมือง ในหลายพื้นที่ พฤติกรรมการบริโภคของประชาชน ทำให้ประชาชนมีการใช้จ่ายใช้สอยสินค้ามากขึ้น รวมถึงการเติบโตของการท่องเที่ยว และการหลั่งไหลเข้ามาของ แรงงานข้ามชาติ (กรมควบคุมมลพิษ. 2560: 23)

ปัจจุบันในชุมชนในระดับหมู่บ้านปรากฏว่าหลายแห่งได้พยายามปรับปรุงในด้านการรักษาความสะอาดทำให้หมู่บ้านสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีขึ้นแต่ก็มักทำกันเป็นครั้งคราวโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจะมีการประกวดเพื่อรางวัลจากทางราชการส่วนวิธีการกำกวดนั้นก็มักจะกระทำโดยการเผากลางแจ้งซึ่งง่ายและสะดวกมีบางแห่งได้พยายามนำขยะไปหมักทำปุ๋ย ซึ่งบางแห่งก็ใช้มูลสัตว์หมักรวมเข้าไปด้วยแต่ในการหมักก็มักทำแบบกองรวมกันไว้โดยไม่มีการพลิกกลับจึงทำให้กองปุ๋ยหมักหลายแห่งกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์พาหนะนำโรค อำเภอสลภูมิ เป็นอำเภอที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจมีความเจริญของเมืองมากขึ้นความเจริญได้ขยายวงกว้างออกสู่ตำบลรอบนอก ซึ่งความเจริญนี้ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะปัญหาขยะในตำบลท่าม่วง อำเภอสลภูมิประสบปัญหาการจัดการขยะอย่างต่อเนื่องและปัญหาที่เกิดจากการจัดการขยะไม่ถูกวิธีทำให้เกิดปัญหามลพิษที่เกิดจากการเผาขยะโดยเฉพาะในเขตตำบลรอบนอกที่นิยมจัดการขยะด้วยวิธีเผาการเผาในปริมาณที่มากขึ้นขยะวงกว้างออกไปเกิดการร้องเรียนมากมาย

ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะการศึกษาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการรวมทั้งเพื่อถือเป็นการเตรียมความพร้อมต่อการรองรับความเจริญเติบโตในอนาคตโดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนและยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายประหยัดงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย(Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม โดยการเก็บข้อมูลกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในประเด็นระดับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าม่วง และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4,903 คน (สถิติประชากรจากทะเบียนราษฎร กุมภาพันธ์ 2559)

2.2 ด้านกลุ่มตัวอย่าง

ด้านกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 370 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane. 1973: 727) ซึ่งจะดำเนินการหาสัดส่วนประชากรกับกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยแบบอย่างง่าย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้

สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ คือ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลท่าม่วง โดยแบ่งระดับเป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating – Scale) ของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด. 2556: 100)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ จากคณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อออกหนังสือขออนุญาต ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังผู้ใหญ่บ้าน ในแต่ละหมู่บ้าน ในตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยแต่งตั้งผู้ช่วยผู้วิจัยหมู่บ้านละ 2 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยจะชี้แจงวิธีการและขั้นตอนให้กับผู้ช่วยผู้วิจัย ก่อนลงมือเก็บข้อมูลดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามระหว่างวันที่ 31 มกราคม 2560 –31 ธันวาคม 2561

4.3 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ 370 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้วิธีหาค่าความเชื่อมั่นจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.3 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ระดับการจัดการขยะมูลฝอยและระดับการมีส่วนร่วม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการวิจัย เรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในตำบลท่าม่วงอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายตำบลพบว่า

ผลการศึกษาระดับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าม่วง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) และรายด้านอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ปานกลาง 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการขนส่งขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.66$) ด้านการรวบรวมขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.58$) ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.53$) และด้านการกำจัดหรือการทำลายขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.43$) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ด้านการรวบรวมขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$) และรายข้ออยู่ในระดับมาก 3 ข้อ และปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มีการนำขยะที่เหลือจากการทำอาหารภายในครัวเรือนที่เป็นขยะเปียก เก็บรวบรวมใส่ถุงพลาสติก มัดให้เรียบร้อยก่อนนำไปทิ้งถึงขยะ ($\bar{X}=3.67$) มีการเก็บรวบรวมขยะจำพวก ขวด แก้ว กระจัง หนังสือนิตยสารแล้ว เพื่อขายให้ผู้รับซื้อของเก่าหรือนำไปขายที่แหล่งรับซื้อของเก่า ($\bar{X}=3.65$) และมีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเพื่อไปกำจัด ($\bar{X}=3.53$)

1.2 ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) และรายข้ออยู่ในระดับมาก 4 ข้อ และปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มีการคัดแยกขยะในบ้านของท่าน เพื่อนำขยะไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X}=3.67$) มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอย หรือขยะที่ทำการคัดแยกแล้ว ($\bar{X}=3.57$) และมีการคัดแยกขยะมูลฝอย เช่น กล่องกระดาษ ถุงพลาสติก ฯลฯ ($\bar{X}=3.56$)

1.3 ด้านการขนส่งขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.66$) และรายข้ออยู่ในระดับมาก 1 ข้อ และปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ทุกครั้งที่มีการขยะแห้งและเปียกในบ้านจะทิ้งรวมกันในถังขยะใบเดียวกัน เมื่อถึงเต็มจึงจะมีการเก็บรวบรวมไปทิ้งขยะใบใหญ่กว่า เพื่อรอการเก็บขนต่อไป ($\bar{X}=3.99$) และนำขยะที่เป็นวัสดุ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ที่ทำด้วยไม้ หรือฟองน้ำ ฟูกที่นอนที่ไม่ใช้ หรือเสื่อมสภาพ ไปทิ้งรวมกับขยะชนิดอื่นๆ ในถังขยะเพื่อรอพนักงานมาเก็บขนต่อไป ($\bar{X}=3.33$)

1.4 ด้านการกำจัดหรือการทำลายขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.43$) และรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง 6 ข้อ และมาก 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ กำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีกองบนพื้นแล้วเผา ($\bar{X}=3.90$) กำจัดขยะมูลฝอยโดยการฝังในหลุม ($\bar{X}=3.47$) และกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีกองบนพื้นให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติ ($\bar{X}=3.43$)

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้าน พบว่า

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.84$) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ($\bar{X} = 3.76$) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.70$) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน อยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 3.76$) จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานการจัดการขยะ ($\bar{X} = 4.06$) ประชาชนมีส่วนร่วมมีการจัดเวทีประชาคมในชุมชนเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและให้เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะ ($\bar{X} = 3.82$) และประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผนในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.68$)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) จำแนกเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.96$) มีการจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งหรือกำจัด ($\bar{X} = 3.89$) และมีการส่งเสริมแนะนำการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง ($\bar{X} = 3.85$)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) จำแนกเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.96$) มีการจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งหรือกำจัด ($\bar{X} = 3.89$) และมีการส่งเสริมแนะนำการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง ($\bar{X} = 3.85$)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) จำแนกเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 5 ข้อ และปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้ดังนี้ ประชาชนร่วมวางแผนและกำหนดเวลาในการติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 4.18$) ประชาชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้สามารถลดปริมาณ

ขยะได้ ($\bar{X} = 3.99$) และประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X} = 3.93$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ระดับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ปานกลาง 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการขนส่งขยะมูลฝอย ด้านการรวบรวมขยะมูลฝอย ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย และด้านการกำจัดหรือการทำลายขยะมูลฝอยได้ดังนี้

1.1 ด้านการขนส่งขยะมูลฝอยทุกครั้งที่มีขยะแห้งและเปียกในบ้านจะทิ้งรวมกันในถังขยะใบเดียวกัน เมื่อถังเต็มจึงจะมีการเก็บรวบรวมไปทิ้งขยะใบใหญ่กว่า เพื่อรอการเก็บขนต่อไป และนำขยะที่เป็นวัสดุ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ที่ทำด้วยไม้ หรือฟองน้ำ พูกที่นอนที่ไม่ใช้ หรือเสื่อมสภาพไปทิ้งรวมกับขยะชนิดอื่นๆ ในถังขยะเพื่อรอพนักงานมาเก็บขนต่อไป สอดคล้องกับการวิจัยของ กาบแก้ว ปัญญาไทย (2554) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและมีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับสูงชุมชนสามารถคัดแยกขยะการนำขยะไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับสูงพฤติกรรมกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนของชุมชนพบว่ามี การคัดแยกขยะมีการกำชับสมาชิกในครอบครัวคัดแยกขยะก่อนทิ้งขยะเปียกจะบรรจุทิ้งลงถังเทศบาลขยะแห้งบางส่วนนำไปกำจัดโดยการเผาขยะรีไซเคิลเก็บรวบรวมไว้เพื่อขายบางส่วนนำกลับมาใช้ใหม่ พฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนอย่างถูกต้องอยู่ในระดับสูงและความรู้ความเข้าใจของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาขยะกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจิตสำนึกของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการปัญหาขยะอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้การศึกษายังพบว่าเหตุผลสำคัญที่ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะกับทางเทศบาลเพื่อเป็นการทำให้ชุมชนสะอาดน่าอยู่มีทัศนียภาพที่สวยงามเป็นการลดปัญหาสิ่งแวดล้อมและเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน

1.2 ด้านการรวบรวมขยะมูลฝอยมีการนำขยะที่เหลือจากการทำอาหารภายในครัวเรือนที่เป็นขยะเปียก เก็บรวบรวมใส่ถุงพลาสติก มัดให้เรียบร้อยก่อนนำไปทิ้งถังขยะมีการเก็บรวบรวมขยะจำพวก ขวด แก้ว กระป๋อง หนังสือพิมพ์ใช้แล้ว เพื่อขายให้ผู้รับซื้อของเก่าหรือนำไปขายที่แหล่งรับซื้อของเก่า และมีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเพื่อไปกำจัด สอดคล้องกับการวิจัยของ กาบแก้ว ปัญญาไทย (2554) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคาจังหวัดลำปางผลการศึกษาพบว่าชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและมี

จิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับสูงชุมชนสามารถคัดแยกขยะการนำขยะไปใช้ประโยชน์
อยู่ในระดับสูงพฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนของชุมชนพบว่าการคัดแยกขยะมีการ
กำชับสมาชิกในครอบครัวคัดแยกขยะก่อนที่จะขยะเปียกจะบรรจุทิ้งลงถังเทศบาลขยะแห้ง
บางส่วนนำไปกำจัดโดยการเผาขยะรีไซเคิลเก็บรวบรวมไว้เพื่อขายบางส่วนนำกลับมาใช้
นอกจากนี้การศึกษายังพบว่าเหตุผลสำคัญที่ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะกับทาง
เทศบาลเพื่อเป็นการทำให้ชุมชนสะอาดน่าอยู่มีทัศนียภาพที่สวยงามเป็นการลดปัญหา
สิ่งแวดล้อมและเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

1.3 ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย มีการคัดแยกขยะในบ้านของท่าน เพื่อนำขยะไปใช้
ประโยชน์มีภาชนะรองรับขยะมูลฝอย หรือขยะที่ทำการคัดแยกแล้ว และมีการคัดแยกขยะมูล
ฝอย เช่น กล่องกระดาษ ถูพลาสติก ฯลฯ สอดคล้องกับการวิจัยของพัตสร พรหมทอง (2540)
ศึกษาศักยภาพของการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์พบว่าองค์ประกอบของมูลฝอย
ในเขตเทศบาลนครราชสีมาประกอบด้วยสารอินทรีย์ร้อยละ 44 พลาสติกร้อยละ 21 กระดาษ
ร้อยละ 20 แก้วร้อยละ 6 โลหะร้อยละ 2.6 และยังมีวัสดุที่สามารถคัดแยกและนำกลับมาใช้
ประโยชน์ได้อีกร้อยละ 27.3 ประกอบด้วยกระดาษแก้วโลหะอลูมิเนียมและพลาสติกโดยมี
ปริมาณมูลฝอยทั้งสิ้นวันละ 248 ตันเทศบาลกำจัดได้วันละ 150 ตันและมีการคัดแยกมูลฝอยเอา
นำกลับมาใช้ประโยชน์วันละ 36 ตันคิดเป็นร้อยละ 14.4 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด
ส่วนการศึกษาระบบคัดแยกที่สถานที่กำจัดเลือกวิธีการแยกวัสดุแบบง่ายปริมาณวัสดุที่คัดแยก
เพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้รวม 294,950 ตันคิดเป็นการประหยัดพลังงานเท่ากับน้ำมันดิบ
596,900 บาเรล

1.4 ด้านการกำจัดหรือการทำลายขยะมูลฝอย กำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีกองบนพื้น
แล้วเผา กำจัดขยะมูลฝอยโดยการฝังในหลุมและกำจัดขยะมูลฝอยโดยวิธีกองบนพื้นให้ย่อยสลาย
เองตามธรรมชาติสอดคล้องกับการวิจัยของสมสมาน อาษารัฐ (2548: 85) ศึกษาเรื่องการมีส่วน
ร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง
อำเภอบ่อทองจังหวัดชลบุรีผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมต่อการ
จัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันและประชาชนที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารมากมีส่วนร่วมในการจัดการ
ขยะมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อยสำหรับสภาพปัญหาขยะของชุมชน
ได้แก่ชุมชนไม่มีการคัดแยกขยะชุมชนขาดความรู้ในการกำจัดขยะอย่างถูกวิธีและขาดการ
รับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการให้บริการจัดการด้านขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล
ธาตุทองสำหรับโครงการนำร่องเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนที่จัดทำขึ้นมีผลทำให้
ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น

ตลอดจนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้ในเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้การมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลประชาชนร่วมวางแผนและกำหนดเวลาในการติดตามประเมินผลประชาชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้สามารถลดปริมาณขยะได้ และประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกคณะกรรมการในการติดตามผลและประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับการวิจัยของวันพัชร์ บุญยะชัยชนะ (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่จากการศึกษาพบว่าในภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะที่อยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือไม่มีส่วนร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้นไม่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผนในกิจกรรมหรือโครงการไม่มีส่วนร่วมในการประชุมและทราบถึงปัญหาสาเหตุไม่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผนไม่มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการและไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมหรือโครงการรองลงมามีส่วนร่วมในระดับน้อยคือประชาชนยังไม่มีโอกาสในการเข้าไปร่วมขั้นตอนการค้นหาปัญหาการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาการประชาสัมพันธ์หรือชักชวนร่วมในโครงการรวมถึงการประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานการจัดการขยะประชาชนมีส่วนร่วมมีการจัดเวทีประชาคมในชุมชนเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและให้เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะ และประชาชนมีส่วนร่วมการวางแผนในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับการวิจัยของวันพัชร์ บุญยะชัยชนะ (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่จากการศึกษาพบว่าในภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะที่อยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือไม่มีส่วนร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้นไม่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผนในกิจกรรมหรือโครงการไม่มีส่วนร่วมในการประชุมและทราบถึงปัญหาสาเหตุไม่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผนไม่มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการและไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลในกิจกรรมหรือโครงการ

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยมีการจัดการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งหรือกำจัดและมีการส่งเสริมแนะนำการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง สอดคล้องกับการวิจัยของกานแก้วปัญญาไทย (2554) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคาจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและมีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับสูง ชุมชนสามารถคัดแยกขยะการนำขยะไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับสูงพฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนของชุมชนพบว่ามีการคัดแยกขยะมีการกำชับสมาชิกในครอบครัวคัดแยกขยะก่อนทิ้งขยะเปียกจะบรรจุทิ้งลงถังเทศบาลขยะแห้งบางส่วนนำไปกำจัดโดยการเผาขยะรีไซเคิลเก็บรวบรวมไว้เพื่อขายบางส่วนนำกลับมาใช้ใหม่

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ผนวกอย่างต่อเนื่องในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยและการทิ้งขยะมูลฝอย พร้อมทั้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ชุมชนอย่างพอเพียงและความต้องการ
2. มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชน
3. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของหน่วยงานมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมควบคุมมลพิษ. (2560). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทยปี 2560. เอกสาร กรมควบคุมมลพิษ, กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กานแก้ว ปัญญาไทย . (2554). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
- ดวงใจ ปินตามูล. (2555). การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ธเรศ ศรีสถิตย์. (2553). วิศวกรรมการจัดการมูลฝอยชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1.** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีดา เจษฎาวรางกุล. (2550). **การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี.** การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีดา แย้มเจริญวงศ์. (2531). **การจัดการขยะมูลฝอย.** ภาควิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะสาธารณสุขศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปวันพัชร์ บุญยะชัยชนะ. (2552). **การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการขยะในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่.** การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัฒนา มุลพฤกษ์. (2539). **อนามัยสิ่งแวดล้อม.** กรุงเทพมหานคร : ห.จ.ก. เอ็น เอสแอล พรินต์ติ้ง.
- พัตสร พรหมทอง. (2540). **ศักยภาพของการคัดแยกมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- มธุรดา ศรีรัตน์. (2559). **การบริหารแบบมีส่วนร่วม.**[ออนไลน์].แหล่งที่มา : [www.
http://gotoknow.org/blog/](http://gotoknow.org/blog/), [3 มกราคม 2560.]
- สมสมาน อาชารัฐ. (2548). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลธาตุทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี.** ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, ยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis.** Third edition. Newyork : Harper and Row Publication.